



Polityka Chin po XX zjeździe KPCh

Marcin Przychodniak

XX zjazd Komunistycznej Partii Chin (KPCh) potwierdził całkowitą kontrolę Xi Jinpinga nad tym ugrupowaniem. Działacze lojalni wobec przywódcy zdominowali skład Stałego Komitetu (SK) KPCh. Xi w raporcie z prac KC zaakcentował zagrożenia dla interesów ChRL, przede wszystkim trudną sytuację społeczno-gospodarczą i presję USA. KPCh będzie nadal zwiększać kontrolę nad gospodarką i społeczeństwem oraz redukować zależność technologiczną od zagranicy. Będzie też kontynuować konfrontacyjną politykę zagraniczną. Oznacza to m.in. niewielką możliwość zmiany chińskiego stanowiska popierającego Rosję, stanowi też zapowiedź pogorszenia sytuacji firm zagranicznych.

[XX zjazd KPCh](#) (16–22 października) rozpoczął się od przedstawienia przez sekretarza generalnego Xi Jinpinga raportu z prac kończącego kadencję Komitetu Centralnego (KC) i planów KPCh na następne pięć lat. Zjazd zatwierdził raport oraz m.in. wybrał nowych członków KC (205 osób). 23 października odbyło się m.in. plenum nowego KC, podczas którego wybrano członków Biura Politycznego (BP), Centralnej Komisji Wojskowej (CKW), a spośród członków BP – Stały Komitet (SK), czyli siedmiu najważniejszych polityków KPCh.

Nowe władze ChRL. Skład najważniejszych organów KPCh – BP i SK – potwierdził, że elementem decydującym o awansie polityków jest ich lojalność wobec Xi Jinpinga. Sekretarz generalny od marca 2021 r. osobiście nadzorował prace komisji rekrutującej kandydatów do KC. Wymieniono dwie trzecie składu Komitetu Centralnego (podobnie jak w 2017 r., ale więcej niż w 2012 i 2005 r.). Promocję otrzymali też stronnicy Xi, którzy mogliby – ze względu na wiek – odejść na emeryturę (np. nominowany do BP szef MSZ Wang Yi), a odsunięto (czasem nawet z KC) młodszych, którzy byli protegowanymi Hu Jintao (premier Li Keqiang czy wicepremier Hu Chunhua). Po raz pierwszy w historii wśród 24 członków BP nie ma żadnej kobiety ani przedstawicieli mniejszości etnicznych.

Skład organów KPCh pokazuje rosnące znaczenie kwestii bezpieczeństwa w polityce ChRL. Chen Yixin, od października br. szef Ministerstwa Bezpieczeństwa Państwa (wywiadu), został pełnoprawnym członkiem KC. Jego poprzednik, Chen

Wenqing, będzie kierował Komisją ds. Politycznych i Prawnych KC, nadzorując aparat sprawiedliwości i bezpieczeństwa. Kandydatem na dyrektora biura Xi jest Wang Xiaohong, minister bezpieczeństwa publicznego (policji politycznej). Członkiem BP został Shi Taifeng, dyrektor Departamentu Zjednoczonego Frontu KC, zajmującego się propagandą, nadzorem nad diasporą i rozbudową miękkich wpływów ChRL za granicą. Ostatni trzej politycy są też członkami Sekretariatu KC, który zajmuje się organizacją pracy kierownictwa KPCh. Znaczenie koneksji z Xi i wagi kwestii bezpieczeństwa potwierdza również skład CKW, gdzie wiceszefem pozostał Zhang Youxia (72 lata, jedyny w tym gronie oficer z doświadczeniem bojowym – w wojnie wietnamskiej), a awans na wiceprzewodniczącego otrzymał He Weidong, koordynator [wrześniowych ćwiczeń wojskowych wokół Tajwanu](#) (wcześniej nie był nawet członkiem KC).

Uzupełnieniem wyborów XX zjazdu będą nominacje na stanowiska państwowe, co odbędzie się podczas sesji parlamentu ChRL (OZPL) w marcu 2023 r. Premierem ChRL zostanie najpewniej członek SK i zaufany człowiek Xi – Li Qiang. Po nominacji do BP wicepremierem ds. gospodarczych zostanie prawdopodobnie He Lifeng. Wybór nowych ministrów, w tym szefa MSZ, spodziewany jest już podczas sesji Stałego Komitetu OZPL w grudniu br. Kandydatami na to stanowisko są członkowie KC: Liu Haixing (były wiceminister, obecnie dyrektor w Narodowej Komisji Bezpieczeństwa), Qi

Yu, (sekretarz KPCh w MSZ) oraz najbardziej prawdopodobny – Qin Gang (ambasador ChRL w USA).

Perspektywy polityki wewnętrznej. Z raportu Xi przebijało przekonanie, że zakończył się czas „pokoju i rozwoju”, który sprzyjał ChRL. Wynika to przede wszystkim ze [złej kondycji gospodarki](#) (m.in. w sektorze nieruchomości), która utrwała perspektywę niskiego wzrostu PKB (na poziomie kilku procent). Opisane w raporcie priorytety, które ChRL ma zrealizować do 2027 r. i 2049 r., podkreślały wagę niezależności technologicznej czy redukcji nierówności społecznych. Są to kluczowe elementy w programach „podwójnej cyrkulacji” i „wspólnego dobrobytu”, które włączono podczas zjazdu do statutu partyjnego. Mają one przede wszystkim ustabilizować sytuację społeczną, czemu sprzyjać ma dyscyplina aparatu partyjnego i obywateli. Aby zmobilizować ludność wokół celów KPCh, niewykluczone są kampanie propagandowe nakierowane np. na najbogatszych i studentów jako słabo realizujących założenia partyjne, a także wdrażanie instrumentów wzajemnej kontroli obywateli. Ewentualna liberalizacja przyjazdów zagranicznych czy zmniejszenie częstotliwości testowania nie będą oznaczać rezygnacji z polityki „zero COVID”, która przerodziła się z profilaktyki przeciwwirusowej w instrument nadzoru politycznego i stabilizacji społeczeństwa. Skuteczna realizacja partyjnej polityki będzie też nadal probierzem lojalności elit wobec KPCh i Xi Jinpinga.

Przyszłość polityki zagranicznej. Raport Xi w negatywny sposób opisał także sytuację międzynarodową ChRL. Ocena taka związana jest przede wszystkim z globalnymi konsekwencjami [inwazji rosyjskiej na Ukrainę](#), a także z presją stwarzaną przez USA [w Indo-Pacyfiku](#). Dlatego szczególnego znaczenia nabiera możliwość obrony interesów ChRL, a do priorytetów KPCh do 2027 r. włączono podczas zjazdu [modernizację sił zbrojnych](#) i zwiększanie potencjału ChRL na arenie międzynarodowej. W mocy pozostają scenariusze [przyłączenia Tajwanu do Chin](#), a Xi nie wykluczył użycia siły. Sprzeciw wobec niepodległości Tajwanu włączono podczas zjazdu do partyjnego statutu.

Dyplomacja ChRL ma wspomagać „podwójną cyrkulację”, której ważnym elementem jest przyciąganie inwestycji (np. z Niemiec i innych państw UE), ale przede wszystkim budowanie samowystarczalności technologicznej, aby dalsze [sankcje amerykańskie](#) nie mogły zagrozić chińskim planom (m.in. modernizacji armii). Wzmacnianie potencjału wewnętrznego i nadzoru KPCh musi też oznaczać dalsze ograniczanie swobód rynkowych (np. przez zmniejszanie dostępu do kapitału czy regulacje antytrustowe) oraz funkcjonowanie firm zagranicznych na zasadzie koncesji. W praktyce politycznej należy się spodziewać m.in. nasilonych działań dezinformacyjnych, [szantażu ekonomicznego](#) czy inicjatyw podważających obecny ład międzynarodowy, [także we współpracy z Rosją](#). Wsparcie ChRL dla Federacji Rosyjskiej Wang Yi potwierdził w rozmowie z Siergiejem Ławrowem 27 października br.

Chiny prezentują narrację o możliwości współpracy z UE (zwłaszcza z Niemcami, Francją i Polską), licząc na pogłębienie różnic między państwami członkowskimi oraz UE i USA. Nie oznacza to jednak, że zostaną spełnione postulaty UE dotyczące już nie tylko otwarcia rynku czy praw człowieka, ale także wywarcia przez ChRL wpływu na Rosję w kwestii agresji na Ukrainę. Możliwe są wybrane koncesje (np. dopuszczenie niemieckich szczepionek mRNA na koronawirusa, co zapowiedziano w trakcie wizyty kanclerza Niemiec Olafa Scholza w Pekinie), nie świadczy to jednak o gotowości ChRL do wyboru innej ścieżki strategicznej.

Wnioski. XX Zjazd KPCh wskazał na poważne wyzwania wewnętrzne i zagraniczne dla ChRL. Wybór Xi Jinpinga na trzecią kadencję i dominacja jego stronników w SK ma zwiększyć efektywność działań kierownictwa KPCh. Od 2012 r. Xi centralizuje władzę, wzmacnia wymiar ideologiczny i nadzór nad gospodarką. KPCh wskazuje, że są to działania, które trzeba kontynuować, aby w 2049 r. zakończyć proces modernizacji Chin i wzrostu ich pozycji międzynarodowej. W ocenie partii wyzwania jest coraz więcej i są coraz trudniejsze, więc potrzebna jest polityczna kontynuacja przy wsparciu lojalnych działaczy, także z aparatu bezpieczeństwa i sił zbrojnych. W tym kontekście i przy skali obecnych problemów dalsza centralizacja władzy jest jedynym skutecznym narzędziem.

Partia odrzuca więc propozycje, które miałyby wzmacniać klasę średnią, a także oddolną innowacyjność w przemyśle – politycznie byłoby to zbyt ryzykowne. Postrzega sytuację w kategoriach ideologicznych – widzi monopol KPCh w dążeniu do „odnowienia ChRL” wobec problemów wywoływanych przez wrogów zewnętrznych i wewnętrznych. Z jednej strony dotyczy to rozbudowy potencjału wewnętrznego (zwiększenie konsumpcji, walka z nierównościami, niezależność technologiczna), a z drugiej wzmocnienia bezpieczeństwa, aby móc przeciwstawiać się naciskom i w razie potrzeby działać ofensywnie – np. w wobec Tajwanu.

Wyniki XX zjazdu i perspektywy dalszej polityki ChRL podważają zasadność założenia części państw i instytucji UE o możliwości korzystnej współpracy np. [w kwestiach klimatycznych](#). Prymat polityki nad pragmatyzmem w gospodarce (np. w ramach polityki „zero COVID”) i związana z tym redukcja zysków z obecności na chińskim rynku będą wymuszać na firmach europejskich i państwach członkowskich zmianę dotychczasowego postrzegania ChRL – jako państwa, z którym współpraca daje szansę na zyski ekonomiczne. Takie wyzwania jak np. konieczność akceptacji chińskiej polityki wobec [Ujgurów w Sinciangu](#) (i korzystania z pracy przymusowej), a przede wszystkim niepewność co do zasad funkcjonowania, reguł podatkowych i prawnych w ChRL, wpłyną na przyśpieszenie procesu zmniejszania aktywności firm z UE w Chinach.